

РЕЙТИНГУВАННЯ КРАЇН У ГЛОБАЛЬНОМУ ЕКОНОМІЧНОМУ СВІТІ

©2018 ГЛУШАЧ Ю. С.

УДК 330.341.2:339.9]:005.585

Глушач Ю. С. Рейтингування країн у глобальному економічному світі

В умовах глобалізації та розвитку цифрової економіки важливим інструментом для оцінки потенціалу країн і можливостей їх інтеграції в міжнародний економічний простір набувають рейтинги індексів глобалізації, економічної свободи та глобальної конкурентоспроможності. Метою статті є висвітлення методики обчислення рейтингів та застосування їх для вимірювання різних аспектів макроекономічного стану країн. Викладено ключові положення рейтингових методик і алгоритми узагальнення первинних даних при розрахунку рейтингів; надано характеристику та послідовність процедур обчислення рейтингів індексу глобалізації та індексу економічної свободи та проаналізовано позиції країн у системі цих показників; виявлено сильні та слабкі сторони національної економіки в контексті глобального розвитку. Відносно низький рівень України за рейтингами глобалізації та економічної свободи свідчить про її економічну, політичну та соціальну нестабільність. Для досягнення прогресу необхідні більш ефективні дії в боротьбі з корупцією, розвиток ринку капіталу, приватизація державних підприємств, удосконалення законодавчої бази та верховенство права.

Ключові слова: рейтинг, індекс глобалізації, індекс економічної свободи, індекс глобальної конкурентоспроможності.

Рис.: 1. **Табл.:** 3. **Формул:** 1. **Бібл.:** 16.

Глушач Юлія Станіславівна – старший викладач кафедри статистики, обліку та аудиту, Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна (пл. Свободи, 4, Харків, 61022, Україна)

E-mail: 4guli65@gmail.com

УДК 330.341.2:339.9]:005.585

Глушач Ю. С. Рейтингование стран в глобальном экономическом мире

В условиях глобализации и развития цифровой экономики важным инструментом для оценки потенциала стран и возможностей их интеграции в международное экономическое пространство становятся рейтинги индексов глобализации, экономической свободы и глобальной конкурентоспособности. Целью статьи является освещение методики исчисления рейтингов и применения их для измерения различных аспектов макроекономического состояния стран. Изложены ключевые положения рейтинговых методик и алгоритмы обобщения первичных данных при расчете рейтингов; даны характеристика и последовательность процедур определения рейтингов индекса глобализации и индекса экономической свободы и проанализированы позиции стран в системе этих показателей; выявлены сильные и слабые стороны национальной экономики в контексте глобального развития. Относительно низкий уровень Украины по рейтингам глобализации и экономической свободы свидетельствуют о ее экономической, политической и социальной нестабильности. Для достижения прогресса необходимы более эффективные действия в борьбе с коррупцией, развитие рынка капитала, приватизация государственных предприятий, улучшение законодательной базы и верховенство права.

Ключевые слова: рейтинг, индекс глобализации, индекс экономической свободы, индекс глобальной конкурентоспособности.

Рис.: 1. **Табл.:** 3. **Формул:** 1. **Библ.:** 16.

Глушач Юлія Станіславівна – старший преподаватель кафедры статистики, учета и аудита, Харьковский национальный университет им. В. Н. Каразина (пл. Свободы, 4, Харьков, 61022, Украина)

E-mail: 4guli65@gmail.com

UDC 330.341.2:339.9]:005.585

Hlushach Yu. S. Ranking of Countries in the Global Economic World

In the context of globalization and the development of digital economy, an important instrument for evaluating the potential of countries and their integration into the international economic space are ratings of globalization indices, of economic freedom and global competitiveness. The article is aimed at highlighting the methods of calculating ratings and applying them to measure different aspects of macroeconomic status of countries. The key provisions of rating methods and algorithms for generalization of primary data in calculation of ratings are presented; a characterization and sequence of procedures for determining the indices of the globalization index and economic freedom index are provided, and the positions of countries in the system of these indicators are analyzed; strengths and weaknesses of the national economy are identified in the context of global development. The relatively low level of Ukraine in the ratings of globalization and economic freedom testifies to its economic, political and social instability. To achieve progress, more effective action is needed in the countering corruption, development of the capital market, privatization of State-owned enterprises, improvement of the legal framework, and ensuring the rule of law.

Keywords: rating, index of globalization, index of economic freedom, index of global competitiveness.

Fig.: 1. **Tbl.:** 3. **Formulae:** 1. **Bibl.:** 16.

Hlushach Yuliia S. – Senior Lecturer of the Department of Statistics, Accounting and Auditing, V. N. Karazin Kharkiv National University (4 Svobody Square, Kharkiv, 61022, Ukraine)

E-mail: 4guli65@gmail.com

Посилення глобалізаційних процесів в економічній сфері наприкінці ХХ – початку ХХІ століть суттєво вплинуло на всі сфери життя сучасного суспільства. Зростає взаємозалежність суб'єктів господарювання, оскільки внаслідок інтеграційних процесів дії одного неминуче відбиваються на стані всіх інших.

Необхідність швидкого аналізу значних обсягів інформації для прийняття управлінських рішень в умовах її недостатньої відкритості та асиметричності породжує проблеми оцінки параметрів господар-

ських процесів, що пов'язано з вибором критеріїв та показників, які не завжди погоджені між собою.

В умовах інформаційної недосконалості важливим інструментом для оцінки потенціалу країн стають рейтинги, які визначають їх позиції у світовому просторі, спираючись на слабкі та сильні сторони, що ідентифікуються в процесі рейтингового аналізу.

Для визначення можливостей інтеграції країн у міжнародний економічний простір усе частіше застосовують міжнародні рейтингові оцінки конкурентоспроможності, рівня економічної свободи, корумпо-

ваності суспільства, розвитку людського потенціалу та інших характеристик.

Потреба постійного відслідковування стану та тенденцій розвитку країн у світовому просторі в умовах глобалізації з використанням рейтингових систем спонукає науковців усього світу до досліджень у сфері рейтингування. Такі вітчизняні науковці, як Б. Данилишин та О. Веклич [1] проводять дослідження у сфері міжнародних рейтингів з аналізом їх результатів. О. Івашук і А. Арсененко [2; 3] вивчають позиціонування країн у світових рейтингах за основними критеріями відкритості та глобалізованості національних економік, а в роботах С. Захарченко [4], В. Козюка [5], Л. Лігоненка [6] і Ю. Хватова [7] описується структура різних рейтингових систем, аналізуються переваги та недоліки участі країни в глобалізаційних процесах. Однак, незважаючи на багатоспекторний інтерес науковців до проблем рейтингування, поза увагою залишається сама методика обчислення рейтингів, у тому числі й алгоритми згортання різнопланової інформації на всіх рівнях рейтингової системи.

Метою статті є висвітлення методики обчислення рейтингів та застосування їх для вимірювання різних аспектів макроекономічного стану країн.

Для визначення позиції окремих країн у світовому економічному просторі міжнародні рейтингові агенції за спеціальними методиками складають відповідні рейтинги цих країн практично за всіма аспектами глобальних трансформацій (за рівнем економічного, соціального, інноваційного розвитку тощо). Як інформаційні джерела використовуються офіційні статистичні дані, спеціалізовані бази даних міжнародних організацій (ООН, ОЕСР, СОТ, МВФ, Світовий банк та ін.), результати опитувань представників ділових кіл та експертні оцінки.

Термін «рейтинг» походить від англійського «*rating*» – оцінка, порядок, класифікація й означає ранжирування певного явища за визначеною шкалою. Для визначення сутності поняття «рейтинг» використовують багато категорій: оцінка, характеристика, система, показник, метод, встановлення, процес, розподілення, інструмент, прогноз. О. Кармінський, акцентуючи увагу на кількісній, вартісній природі рейтингу, визначає його як всеохоплюючу оцінку стану обраного об'єкта, що, в результаті, дає змогу віднести його до певного класу чи категорії [8].

Як комплексна оцінка стану об'єкта рейтинг інтегрує в собі сукупність багатьох показників, узагальнюючи найважливіші властивості складних соціально-економічних явищ, які не підлягають безпосередньому виміру, як-то конкурентоспроможність, інвестиційна привабливість, якість життя та інші. Оцінити такі явища можливо лише опосередковано, агрегуючи множини різнопланових базових показників в одну інтегральну оцінку.

Методики рейтингової оцінки різних міжнародних агенцій відрізняються як за базовими показниками, що включені до рейтингової системи, так і за методологічними підходами до агрегування цих показників.

Рейтингові системи мають, як правило, ієрархічну структуру, що складається з декількох рівнів, на кожному з яких за базовими показниками попереднього рівня шляхом стандартизації та агрегування формується наступний рівень показників.

У результаті, на останньому рівні отримується підсумкова рейтингова оцінка.

У цілому, послідовність процедури обчислення будь якого рейтингу, як зазначає Єріна А. М., складається з таких етапів: «визначення концепції рейтингу, конкретизація його цілей і завдань; обґрунтування структури рейтингової системи та переліку базових показників; організація збирання первинної інформації; уніфікація шкал, за якими спочатку вимірюються базові показники, що є необхідною умовою їх агрегування; обґрунтування алгоритмів згортки інформації (агрегування і зважування) на всіх рівнях ієрархії рейтингової системи; обчислення рейтингових оцінок та упорядкування об'єктів на основі цих оцінок» [9, с. 66–75].

Рейтингова оцінка країни за будь-яким аспектом вимірюється індексом. У рамках цієї статті розглянемо деякі з них, що, на наш погляд, є найбільш вагомими критеріями для оцінки можливостей інтеграції країни в міжнародний економічний простір: індекс глобалізації, індекс економічної свободи та індекс глобальної конкурентоспроможності.

Індекс глобалізації дозволяє оцінити масштаб інтеграції країни у світовий простір. Він показує ступінь глобальних зв'язків країни, рівень її інтеграції та незалежності в різних сферах – економічній, соціальній, технологічній, культурній, політичній та екологічній. Індекс щорічно визначається рейтинговою компанією А. Т. Kearney спільно із журналом *Foreign Policy* та Швейцарським інститутом дослідження бізнес-циклів (КОФ). Відмінність у методиці його визначення в цих установах полягає лише в кількості змінних, що залучають до його розрахунку.

Індекс глобалізації рейтингової компанії А. Т. Kearney та журналу *Foreign Policy* визначається за 14 показниками економічної, політичної, технологічної та соціальної інтеграції, що згруповані в чотири основні блоки: рівень економічної інтеграції; персональні міжнародні контакти; розвиток глобальних технологій, залучення у світову політику.

Структура індексу глобалізації Швейцарського інституту більш складна і враховує вплив 24 показників, які об'єднуються в три основні групи глобальної інтеграції [10]:

- ✦ *показники економічної глобалізації* (обсяги зовнішньої торгівлі, іноземні інвестиційні

доходи та інші закордонні доходи, у т. ч. заробітна плата; рівень торговельних бар'єрів, у т. ч. середній рівень митних тарифів);

- ✦ показники соціальної глобалізації (кількість міжнародних, туристичних поїздок, міжнародних телефонних переговорів, міжнародних поштових відправлень, грошових переказів, Інтернет-провайдерів, користувачів Інтернету, телеканалів, періодичних та інших видань та ін.);
- ✦ показники політичної глобалізації (членство в міжнародних організаціях, участь країни в місіях Ради безпеки ООН, кількість іноземних дипломатичних представництв, міжнародних домовленостей).

Індекс рівня глобалізації визначається як сума наведених складових з урахуванням вагових коефіцієнтів – 36%, 39% та 25% відповідно. Для всіх країн, охоплених цим дослідженням, складається рейтинг за індексом глобалізації, який вказує їх місце серед інших держав.

Як джерела інформації використовуються бази даних Всесвітнього банку, Міжнародного валютного фонду, Організації об'єднаних націй, Міжнародного телекомунікаційного союзу, інших міжнародних організацій і статистичних інститутів.

У табл. 1 представлено рейтинг KOF Індексу глобалізації 2018 р. З даних табл. 1 видно, що перші місця за рівнем загальної глобалізації займають невеликі за розміром країни, такі як Нідерланди, Ірландія, Бельгія, Австрія, Швейцарія, Данія, Швеція. Місце України в рейтингу глобалізації за даними 2018 р. – 45.

Деталізація за складовими показника глобалізації показала, що в п'ятірці лідерів за показником економічної глобалізації, який характеризує рівень відповідності між потребами людей і виробничим,

торговельним та інвестиційним потенціалом щодо забезпечення цих потреб товарами та послугами, знаходяться Сінгапур, Ірландія, Люксембург, Нідерланди та Мальта; за показником соціальної глобалізації – Сінгапур, Швейцарія, Ірландія, Нідерланди, Австрія; за показником політичної глобалізації, що характеризує масштаби участі країни у світових політичних процесах, – Франція, Італія, Бельгія, Швеція та Нідерланди. Україна за показниками економічної, соціальної та політичної глобалізації займає 63, 63 та 43 місця відповідно.

Іншим важливим показником, що характеризує рівень соціального прогресу країни в глобальному економічному світі, є **індекс економічної свободи**, оскільки існує пряма залежність між політикою економічної свободи, що проводить держава, та її конкурентоспроможністю, рівнем добробуту й особистою свободою та якістю життя громадян.

Індекс економічної свободи (*Index of Economic Freedom, IEF*), який щорічно обчислюють Американський фонд *The Heritage Foundation* спільно з виданням *The Wall Street Journal*, характеризує, наскільки економіка тієї чи іншої країни відповідає ліберальним принципам.

У розумінні експертів економічна свобода – це відсутність урядового втручання у виробництво, розподіл та споживання товарів і послуг, за винятком необхідного громадянам за-хисту й підтримки свободи як такої [12].

При визначенні IEF враховується 12 складових економічної свободи (раніше цих показників було 10), які згруповані в чотири визначальні категорії: верховенство права, обмежене державне втручання, регуляторна ефективність та відкритість ринків (рис. 1).

Таблиця 1

Індекс глобалізації KOF за 2018 р.

Країна	Загальний показник глобалізації		Показник економічної глобалізації	Показник соціальної глобалізації	Показник політичної глобалізації
	Рейтинг	Індекс			
Нідерланди	1	92,84	93,06	90,71	95,41
Ірландія	2	92,15	94,65	90,99	90,47
Бельгія	3	91,75	90,08	90,34	95,79
Австрія	4	90,05	85,50	90,62	95,15
Швейцарія	5	88,79	82,76	91,13	93,40
Данія	6	88,37	85,76	87,54	92,84
Швеція	7	87,96	85,48	84,66	95,56
Великобританія	8	87,26	82,99	85,83	94,67
Франція	9	87,19	79,41	87,11	97,29
Угорщина	10	86,55	88,75	81,16	90,94
Україна	45	70,24	68,42	61,05	84,90

Джерело: складено за [11].

Категорії економічної свободи	Складові економічної свободи
Верховенство права	<ul style="list-style-type: none"> • Право власності; • сумлінність влади; • судова ефективність
Обмежене державне втручання	<ul style="list-style-type: none"> • Державні витрати; • податковий тягар; • фінансове здоров'я
Регуляторна ефективність	<ul style="list-style-type: none"> • Свобода бізнесу; • свобода трудових відносин; • монетарна свобода
Відкритість ринків	<ul style="list-style-type: none"> • Торговельна свобода; • свобода інвестицій; • свобода фінансового сектора

Рис. 1. Структура рейтингової системи індексу економічної свободи

Кожна складова економічної свободи знаходиться в діапазоні від 0 до 100 балів. Рівень оцінки залежить від рівня економічної свободи. Високий бал відповідає країнам з високою державною гарантією захисту права власності, ефективною судовою системою, з низьким рівнем корупції та неможливістю експропріації власності; низький бал, відповідно, надається країнам з негативними характеристиками цих складових.

Оцінка кожної зі складових базується на декількох показниках, відмінних між собою як за змістом, так і за методикою вимірювання і конвертації у 100-бальну шкалу [13].

Так, оцінка фіскальної свободи країни визначається за трьома кількісними підфакторами: максимальними ставками з податку на індивідуальний дохід (F_1) і на корпоративний дохід (F_2) та за загальним податковим навантаженням у відсотках до ВВП (F_3). Переведення цих параметрів у 100-бальну шкалу відбувається за формулою:

$$P_{ijh} = 100 - a(F_{ijh})^2, \quad (1)$$

де P_{ijh} і F_{ijh} – значення i -го базового фактора h -ї складової економічної свободи в j -й країні до і після конвертації; $a = 0,03$ – коефіцієнт конвертації.

Для України оцінка фіскальної свободи на 2017 р., з урахуванням максимальних ставок податку на доходи фізичних осіб (20%); податку на прибуток корпорацій (підприємств) (18%) і загального податкового навантаження (37,6% від ВВП), конвертованих у 100-бальну шкалу за формулою (1), складе 78,6%. Послідовність розрахунку цього показника наведена нижче:

- 1) $P_1 = 100 - 0,03 \cdot (20)^2 = 88,0\%$;
- 2) $P_2 = 100 - 0,03 \cdot (18)^2 = 90,3 \%$;
- 3) $P_3 = 100 - 0,03 \cdot (37,6)^2 = 57,6 \%$;
- 4) $(P_1 + P_2 + P_3) / 3 = (88,0 + 90,3 + 57,6) / 3 = 78,6\%$.

Усі 12 складових економічної свободи за даними [12] для України наведено в табл. 2.

Як база для оцінки складових економічної свободи використовуються об'єктивні статистичні дані, офіційні урядові публікації та експертні оцінки, а для оцінки індексів свободи від корупції та свободи бізнесу – дані *Transparency International* (Індекс сприйняття корупції) та *Doing Business* (Індекс умов ведення бізнесу) відповідно.

Індекс економічної свободи (IEF) визначають як середню арифметичну з оцінок складових, зазначених у табл. 2.

Залежно від індексу IEF економіці кожної країни надається одна з п'яти категорій, яка підтверджується також і рівнем ВВП на душу населення. Відповідність між цими показниками демонструє прямий зв'язок між економічною свободою країни та її економічним розвитком (табл. 3).

Як свідчать результати дослідження американського The Heritage Foundation [14], Україна в рейтингу Індекс економічної свободи (Index of Economic Freedom) 2018 р. отримала 51,9 бала зі 100 можливих, збільшивши свій показник порівняно з минулим роком на 3,8 бала, піднявшись зі 166 на 150 місце серед 180 країн-учасниць. Це відбулося завдяки значному покращенню монетарної свободи та свободи інвестицій.

Таким чином, у рейтингу економічних свобод Україна залишається серед країн з «пригніченою економікою», яка характеризується тривалою політичною і безпековою кризою.

Незважаючи на те, що загальний бал України збільшився на 3,8 пункту, що пов'язано з покращенням восьми з 12 показників економічної свободи, вона займає останнє місце серед 44 країн у регіоні Європи, а її бал нижче регіональних і світових середніх. Аналітики пов'язують це з домінуванням олігархів та продовженням агресії з боку Росії на заході країни. Вони підкреслюють, що для досягнення прогресу з боку реформ потрібні більш ефективні дії в боротьбі з корупцією, розвиток ринку капіталу, приватизація державних підприємств, вдосконалення законодавчої бази та верховенство права [14].

Показники економічної свободи для України за 2017 р. відповідно до індексу IEF

Складові економічної свободи	Індекс	Складові економічної свободи	Індекс
Право власності	41,4	Свобода бізнесу	62,1
Сумлінність влади	29,2	Свобода ринку праці	48,8
Судова ефективність	22,6	Монетарна свобода	47,4
Державні витрати	38,2	Торговельна свобода	85,9
Податковий тягар	78,6	Свобода інвестицій	25,0
Фінансове здоров'я	67,9	Фінансова свобода	30,0

Таблиця 3

Індекс економічної свободи як індикатор рівня економічного розвитку країни

Діапазон значень IEF, балів	Категорія економіки країни	Кількість країн за рейтингом IEF-2018	ВВП на душу населення, дол. США
IEF > 80	Вільна	6	60194
70 < IEF < 80	Переважно вільна	28	47269
60 < IEF < 70	Помірно вільна	62	19880
50 < IEF < 60	Переважно невільна	63	8295
IEF < 50	Пригнічена	21	8058

Джерело: складено за [14].

Крім України, до списку країн з «пригніченою економікою» входять ще 20 країн. Поруч з Україною в рейтингу – Камерун і Сьєрра-Леоне.

Сусіди з колишнього СРСР мають такі показники в рейтингу економічної свободи: Білорусь – 108 місце (58,1 бала), Молдова – 105 місце (58,4 бала), Росія – 107 місце (58,2 бала). Набагато кращі показники західних сусідів: Румунія – 37 місце (69,4 бала), Польща – 45 місце (68,5 бала), Угорщина – 55 місце (66,7 бала), Словаччина – 62 місце (64,8 бала).

У п'ятірку лідерів у групі країн з вільною економікою із показниками від 90,2 до 80,4 бала увійшли Гонконг, Сінгапур, Нова Зеландія, Швейцарія, Австралія та Ірландія [14].

Не менш вагомим показником можливостей інтеграції країни в міжнародний економічний простір є **індекс глобальної конкурентоспроможності (GCI)**, який оцінює здатність країн забезпечити високий рівень добробуту своїх громадян, що, передусім, залежить від того, наскільки ефективно країна використовує свої ресурси. GCI розраховується за методикою Всесвітнього економічного форуму (ВЕФ) з 1979 р. на базі загальнодоступних статистичних даних і результатів глобально опитування керівників компаній.

Індекс глобальної конкурентоспроможності складається зі 113 змінних, які характеризують різні його параметри з урахуванням рівня економічного розвитку країни. Тобто, відносно важливіші для поточної стадії економічного розвитку країни складові

мають більшу питому вагу при розрахунку показника. Усі змінні об'єднані у 12 контрольних показників, що визначають національну конкурентоспроможність: «Якість інститутів», «Інфраструктура», «Макроекономічна стабільність», «Здоров'я та початкова освіта», «Вища освіта і професійна підготовка», «Ефективність ринку товарів і послуг», «Ефективність ринку праці», «Розвиненість фінансового ринку», «Рівень технологічного розвитку», «Розмір внутрішнього ринку», «Конкурентоспроможність компаній» та «Інноваційний потенціал» [15].

Методику розрахунку Індексу глобальної конкурентоспроможності та аналіз конкурентоспроможності країн світу та України за допомогою цього показника розглянуто в роботі [16].

ВИСНОВКИ

Отже, за результатами дослідження:

- ✦ обґрунтовано значення міжнародних рейтингів як важливого інструмента для оцінки потенціалу країн в умовах глобалізації та цифрової економіки і можливостей їх інтеграції в міжнародний економічний простір. Міжнародні рейтинги індексів глобалізації, економічної свободи та глобальної конкурентоспроможності, фіксуючи сильні та слабкі сторони країн, не тільки позиціонують їх у світовій системі координат, а й виступають індикатором необхідності здійснення певних заходів для виправлення недоліків та зростання конкурентних переваг;

- ✦ викладено ключові положення рейтингових методик і алгоритми узагальнення первинних даних при розрахунку рейтингів;
- ✦ надано характеристику та послідовність процедур обчислення рейтингів індексу глобалізації й економічної свободи та досліджено позиції країн у системі цих показників;
- ✦ ідентифіковано сильні та слабкі сторони національної економіки в контексті глобального розвитку. Відносно низький рівень України за рейтингами глобалізації та економічної свободи свідчить про її економічну, політичну та соціальну нестабільність, яку аналітики пов'язують з домінуванням олігархів та продовженням агресії з боку Росії на заході країни. Вони підкреслюють, що для досягнення прогресу з боку реформ потрібні більш ефективні дії в боротьбі з корупцією, розвиток ринку капіталу, приватизація державних підприємств, удосконалення законодавчої бази та верховенство права. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Данилишин Б., Веклич О. Україна в міжнародних рейтингах устійчивого розвитку. *Економіка України*. 2008. № 7. С. 13–23.
2. Іващук О. І. Позиціонування країн у світових рейтингах за основними ознаками рівня відкритості економіки. *Вісник Хмельницького університету*. 2009. № 1. С. 69–75.
3. Арсененко А. Ю. Порівняльний аналіз умов ведення бізнесу в Україні та постсоціалістичних державах Європейського Союзу. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка»*. Том 28. № 1. С. 11–15.
4. Захарченко С. В. Україна та її регіони в рейтингах конкурентоспроможності Всесвітнього економічного форуму. *Вісник Київського інституту бізнесу та технологій*. 2015. № 1. С. 38–45.
5. Сучасні вимірники рівня розвитку структурних та інституціональних характеристик національної та глобальної економік: навч.-метод. посіб. / уклад. В. В. Козюк, О. В. Длугопольський, Ю. І. Гайда та ін. 2-ге вид., випр. і доп. Тернопіль: Вектор, 2015. 248 с.
6. Лігоненко Л. О. Обґрунтування методології оцінювання економіко-технологічного потенціалу регіону на основі бенчмаркінгового підходу. *Актуальні проблеми економіки*. 2012. №7. С. 146–156.
7. Хватов Ю. Ю. Сравнительный анализ международных рейтингов конкурентоспособности стран. *Бюлетень Міжнародного Нобелівського економічного форуму*. 2012. Т. 2. № 5. С. 390–398.
8. Карминский А. М. Надо ли регулировать деятельность рейтинговых агентств? *Глобальные рынки и финансовый инжиниринг*. 2014. № 1. С. 25–34.
9. Єріна А. М. Міжнародні рейтинги: статистичні аспекти обчислення та застосування. Частина II. Індекси інноваційного та людського розвитку. *Статистика України*. 2016. № 4. С. 66–75.
10. Индекс глобализации стран мира по версии KOF. URL: <https://gtmarket.ru/ratings/kof-globalization-index/info>
11. KOF Index of Globalization. URL: <http://globalization.kof.ethz.ch/>
12. Country Rankings 2017 Index of Economic Freedom. URL: <http://www.heritage.org/index/country/Ukraine>
13. Metodology. 2016 Index of Economic Freedom. URL: <https://www.heritage.org/index/book/methodology>
14. Country Rankings. 2018 Index of Economic Freedom. URL: www.heritage.org/index/ranking
15. Всемирный экономический форум: рейтинг глобальной конкурентоспособности 2014–2015. URL: <http://gtmarket.ru/news/2014/09/03/6873>
16. Глушач Ю. С. Методологічні аспекти рейтингових систем оцінки конкурентоспроможності країн та аналіз їх результатів. *Вісник НТУ «ХПІ». Серія «Технічний прогрес і ефективність виробництва»*. 2016. № 28. С. 55–61.

Науковий керівник – Коломієць Г. М., доктор економічних наук, професор, професор кафедри економічної теорії та економічних методів управління, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

REFERENCES

- Arsenenko, A. Yu. "Porivnialnyi analiz umov vedennia biznesu v Ukraini ta postsotsialistychnykh derzhavakh Yevropeiskoho Soiuzu" [A comparative analysis of business conditions in Ukraine and post-socialist states of the European Union]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho unyversytetu. Seriiia «Ekonomika»*. Vol. 28, no. 1: 11-15.
- "Country Rankings. 2018 Index of Economic Freedom". www.heritage.org/index/ranking
- Danilishin, B., and Veklich, O. "Ukraina v mezhdunarodnykh reytingakh ustoychivogo razvitiya" [Ukraine in international ratings of sustainable development]. *Ekonomika Ukrainy*, no. 7 (2008): 13-23.
- Hlushach, Yu. S. "Metodolohichni aspekty reitynhovykh system otsinky konkurentospromozhnosti krain ta analiz yikh rezultativ" [Methodological aspects of rating systems of countries' competitiveness assessment and analysis of their results]. *Visnyk NTU «KhPI»*. Seriiia «Tekhnichniy prohres i efektyvnist vyrobnytstva», no. 28 (2016): 55-61.
- "Indeks globalizatsii stran mira po versii KOF" [The index of globalization of the world according to KOF]. <https://gtmarket.ru/ratings/kof-globalization-index/info>
- Ivashchuk, O. I. "Pozytsionuvannia krain u svitovykh reitynhakh za osnovnymy oznakamy rivnia vidkrytosti ekonomiky" [Positioning countries in world rankings on the main features of the level of openness of the economy]. *Visnyk Khmelnytskoho unyversytetu*, no. 1 (2009): 69-75.
- "KOF Index of Globalization". <http://globalization.kof.ethz.ch/>
- Karminskiy, A. M. "Nado li regulirovat deyatelnost reytingovykh agentstv?" [Do I need to regulate the activities of rating agencies?]. *Globalnyye rynki i finansovyy inzhiniring*, no. 1 (2014): 25-34.
- Khvato, Yu. Yu. "Sravnitelnyy analiz mezhdunarodnykh reytingov konkurentospromozhnosti stran" [Comparative analysis of international rankings of competitiveness of countries]. *Biuletyn Mizhnarodnoho Nobelivskoho ekonomichnoho forumu*. Vol. 2, no. 5 (2012): 390-398.
- Lihonenko, L. O. "Obgruntuvannia metodolohii otsiniuvannia ekonomiko-tekhnologichnoho potentsialu rehionu na osnovi benchmarkinhovoho pidkhodu" [Justification of the

methodology of estimating the economic and technological potential of the region on the basis of the benchmarking approach]. *Aktualni problemy ekonomiky*, no. 7 (2012): 146-156.

"Metodology. 2016 Index of Economic Freedom". <https://www.heritage.org/index/book/methodology>

"Sountry Rankings 2017 Index of Economic Freedom". <http://www.heritage.org/index/country/Ukraine>

Suchasni vymirnyky rivnia rozvytku strukturnykh ta instytsionalnykh kharakterystyk natsionalnoi ta hlobalnoi ekonomik [Modern measures of the level of development of structural and institutional characteristics of national and global economies]. Ternopil: Vektor, 2015.

"Vsemirnyy ekonomicheskyy forum: reyting globalnoy konkurentosposobnosti 2014-2015" [World Economic Forum:

Global Competitiveness Rating 2014-2015]. <http://gtmarket.ru/news/2014/09/03/6873>

Yerina, A. M. "Mizhnarodni reytynhy: statystychni aspekty obchyslennia ta zastosuvannia. Chastyna II. Indeksy innovatsiinoho ta liudskoho rozvytku" [International ratings: statistical aspects of calculation and application. Part II. Indices of innovation and human development]. *Statystyka Ukrainy*, no. 4 (2016): 66-75.

Zakharchenko, S. V. "Ukraina ta yii rehiony v reytynhakh konkurentosposobnosti Vsesvitnyoho ekonomichnoho forumu" [Ukraine and its regions in the ratings of the competitiveness of the World Economic Forum]. *Visnyk Kyivskoho instytutu biznesu ta tekhnolohii*, no. 1 (2015): 38-45.

УДК 330+355.746.1(477):355.01:339.5

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ В УМОВАХ ГІБРИДНИХ ЗАГРОЗ

©2018 ВОЛОШИН В. І.

УДК 330+355.746.1(477):355.01:339.5

Волошин В. І. Державна політика забезпечення економічної безпеки держави в умовах гібридних загроз

Метою статті є обґрунтування теоретико-методологічних засад підвищення ефективності державної політики забезпечення економічної безпеки держави в умовах зовнішньої гібридної агресії. Доведено, що умови фінансово-економічної та інформаційної глобалізації створюють передумови для деформації усталених підходів до реалізації прикладних засад державної політики забезпечення економічної безпеки держави. Ідентифіковано природу, специфіку та характер дестабілізуючого впливу гібридних загроз на процеси забезпечення економічної безпеки держави. Розроблено підходи до реалізації безпекової політики на макрорівні в контексті наростаючих трансформацій і процесів глобалізації фінансово-економічного та інформаційного характеру. Обґрунтовано концептуальний механізм реалізації державної політики забезпечення економічної безпеки держави в умовах фінансово-економічної та інформаційної глобалізації.

Ключові слова: економічна безпека держави, гібридні загрози, державна політика, фінансово-економічна та інформаційна глобалізація.

Рис.: 1. **Табл.:** 1. **Бібл.:** 9.

Волошин Володимир Іванович – кандидат економічних наук, старший науковий співробітник, директор Регіонального філіалу Національного інституту стратегічних досліджень у м. Львові (вул. Братів Тершаківців, 2, Львів, 79005, Україна)

E-mail: voloshyn.niss@gmail.com

УДК 330+355.746.1(477):355.01:339.5

Волошин В. І. Государственная политика обеспечения экономической безопасности государства в условиях гибридных угроз

Целью статьи является обоснование теоретико-методологических основ повышения эффективности государственной политики обеспечения экономической безопасности государства в условиях внешней гибридной агрессии. Доказано, что условия финансово-экономической и информационной глобализации создают предпосылки для деформации устоявшихся подходов к реализации прикладных основ государственной политики обеспечения экономической безопасности государства. Идентифицирована природа, специфика и характер дестабилизирующего влияния гибридных угроз на процессы обеспечения экономической безопасности государства. Разработаны подходы к реализации безопасности на макроуровне в контексте нарастающих трансформаций и процессов глобализации финансово-экономического и информационного характера. Обоснован концептуальный механизм реализации государственной политики обеспечения экономической безопасности государства в условиях финансово-экономической и информационной глобализации.

Ключевые слова: экономическая безопасность государства, гибридные угрозы, государственная политика, финансово-экономическая и информационная глобализация.

Рис.: 1. **Табл.:** 1. **Библ.:** 9.

Волошин Владимир Иванович – кандидат экономических наук, старший научный сотрудник, директор Регионального филиала Национального института стратегических исследований в г. Львов (ул. Братьев Тершаківців, 2, Львов, 79005, Украина)

E-mail: voloshyn.niss@gmail.com

UDC 330+355.746.1(477):355.01:339.5

Voloshyn V. I. The State Policy of Ensuring Economic Security of the State in the Conditions of Hybrid Threats

The article is aimed at substantiating the theoretical and methodological bases for increasing the efficiency of the State policy of ensuring economic security in the conditions of external hybrid aggression. It is proved that conditions of financial-economic and informational globalization create preconditions for deformation of the established approaches to realization of applied bases of the State policy of maintenance of economic security of the State. The nature, specificity and nature of destabilizing influence of hybrid threats on the processes of ensuring economic security of the State are identified. Approaches to the implementation of security at the macro level in the context of the growing transformations and processes of globalization of financial, economic and informational nature are developed. The conceptual mechanism for realization of the State policy of ensuring economic security of the State in conditions of financial, economic and information globalization is substantiated.

Keywords: economic security of the State, hybrid threats, the State policy, financial-economic and informational globalization.

Fig.: 1. **Tbl.:** 1. **Bibl.:** 9.

Voloshyn Volodymyr I. – PhD (Economics), Senior Research Fellow, Director of the Regional Branch of National Institute for Strategic Studies in Lviv (2 Bratv Terhakivtsiv Str., Lviv, 79005, Ukraine)

E-mail: voloshyn.niss@gmail.com